

FUNKCIJE POKRETNOG ZAPREČAVANJA U BORBENIM DEJSTVIMA

POVODOM ČLANKA OBJAVLJENOG U VD BR, 1/73.

Zaprečavanje, kao elemenat obezbeđenja borbenih dejstava, posebno je interesantna tema sa stanovišta koncepcije opštenarodnog odbrambenog rata. A u okviru zaprečavanja — pokretno zaprečavanje ima, očito, poseban, rekao bih najveći značaj. Ovo iz jednostavnog razloga, što će se *stalno* primenjivati u svim vidovima borbenih dejstava, i što se njim, ako se dobro organizuje i pravovremeno obezbedi, čak i manjim snagama i sredstvima, mogu postići veoma krupni rezultati. To je potvrđeno već u II svetskom ratu, a još više u ratu u Vijetnamu.

Autor članka govori o zaprečavanju kao značajnom elementu borbenih dejstava, što u krajnjoj liniji i jeste. Međutim, zaprečavanje spada, prvenstveno, u domen *inženjerskog* obezbeđenja borbenih dejstava, a najviše dolazi do izražaja u odbrambenim (defanzivnim) dejstvima, jer ih olakšava, štedi braniočeve snage (čuva živu silu), štiti krila i bokove, i omogućava aktivna dejstva. S druge strane, kanališe dejstva napadača, zadržava i usporava njegovo nastupanje i nanosi mu gubitke. Kada se govori o ovome, treba imati u vidu da prepreke — same za sebe — gube na značaju ako nisu dobro branjene, tj. ako nisu sinhronizovane s organizacijom odbrane i vatrenim sistemom. Sigurno je da će nebranjene prepreke usporiti napadača, ali samo za onoliko vremena za koliko se mogu obići ili u njima napraviti prolazi. To vreme će biti znatno kraće ako ih mora savladivati pod borbom. Zaprečavanje, prema tome, treba shvatiti kao *borbenu radnju* i kao najvažniji deo inž. obezbeđenja borbenih dejstava.

Što se tiče klasifikacije zaprečavanja, za sada nema jedinstvenih stavova i kriterijuma. U pomenutom članku uslovno je podeljeno na plansko i pokretno, ali je takva podela teško prihvatljiva iz pro-

stog razloga što svako zaprečavanje mora istovremeno da bude i plansko.

Smatram da je znatno prihvatljivija podela na *blagovremeno* i *naknadno*. Prvo bi se izvodilo u pripremnom periodu, pre otpočinjanja borbenih dejstava, a drugo — u toku, dinamici borbe. Naknadno zaprečavanje takođe bi se moglo podeliti na pokretno i dopunsko. U suštini, oba predstavljaju dopunu blagovremenog zaprečavanja, ali između njih, ipak, postoji razlika. Blagovremeno zaprečavanje treba da se ostvaruje po celoj dubini odbrambene zone, s tim što počinje od prednjeg kraja. Zavisno od konfiguracije zemljišta, broja pravaca, raspoloživih snaga i sredstava, vremena i brzine nastupanja napadača i sl., može se, međutim, dogoditi da sva planirana sredstva, i pored detaljne procene, ipak ne budu sva ugrađena po celoj dubini i širini zone. To bi neminovno zahtevalo reviziju plana i dopunu već izvedenog zaprečavanja samo u najnužnijem obimu i na najvažnijim pravcima. Takvo zaprečavanje bi, u stvari, bilo dopunsko, jer ni po vremenu ni po obimu ne bi mogli ostvariti blagovremeno, tj. pre otpočinjenja borbenih dejstava.

Kada se govori o pokretnom zaprečavanju, i ono se takođe, mora tretirati kao dopunsko, ali se — po prirodi izvršenja — organizuje i izvodi u toku dinamike borbe, a sadrži i određene specifičnosti. Potreba organizovanja takvog načina zaprečavanja morala bi da proizilazi, takođe, iz prethodne procene, koja počinje još u periodu pripreme dejstava, a konačno se planira i izvodi posle početka borbenih dejstava na onim pravcima i u onim rejonima gde napadač ispolji jači pritisak oklopnim, mehanizovanim i desantnim jedinicama. Praktično, ono bi se planiralo i izvodilo na onim pravcima i u onim rejonima koji nisu dovoljno zasićeni ostalim protivoklopnim i protivdesantnim snagama i sredstvima, i koji su slabo ili nisu uopšte prethodno zaprečeni, a zasnivalo bi se na brzom pokretu snaga i sredstava iz dubine ka jednom ili više pravaca-rejona, na kojima bi se izvršavali postavljeni zadaci.

U sistemu PO i PD borbe do punog izražaja došlo bi, pre svega, zaprečavanje GZ i PGZ. I jedne i druge moraju se formirati blagovremeno, kako bi planirane zadatke mogle izvršavati u određenim vremenskim rokovima. Da bi se u tome što bolje uspelo, obe vrste grupa — pored ostalog — treba snabdeti i odgovarajućim sredstvima veze, uglavnom radio-stanicama većeg dometa. Ako ih, međutim, nema ili ih nema u potrebnom broju — najkorisnije je ako se u sastav grupa upute predstavnici komande za čiji »račun« one dejstvuju, koji bi na licu mesta, u ime komandanta, rešavali o njihovoj upotrebi, dejstvima, rušenjima i vremenu izvršenja zadataka.

Autor članka tvrdi da se PGZ načelno formiraju za dejstvo na pomoćnim i manje branjenim pravcima, a GZ na težišnim rejonima. To, međutim, uopšte ne treba da bude načelo, niti bi takav stav trebalo prihvatiti. Naprotiv, u praksi će biti i suprotnih primera pomenutom »načelu«. Što se tiče sastava PGZ, ne bi trebalo isključiti ni jedan od navedenih stavova u članku. Nekada će PGZ biti formirana isključivo od inž. jedinica s neophodnim transportnim sredstvima i sredstvima za zaprečavanje, a nekada će biti mešovitog sastava, ali će uvek biti angažovan i deo inžinjerije. Svakako da će PGZ mešovitog, ujedno i jačeg sastava — mehanizovana (na oklopnim transporterima) i ojačana tenkovima, pt-oruđima, tromblonima, RB, bocama sa zapaljivom smešom, minopolagačima i eventualno pešadijom — biti sposobnija da na pojedinim pravcima, linijama i rejonima duže vreme zadrži napadača i da mu nanese i veće gubitke. Takav sastav, međutim, nije uvek moguće obezbediti, zbog čega će se PGZ često formirati isključivo od formacijskih inž. jedinica. Najbolje bi bilo ako bi se u okviru inž. jedinica odredila i opremila posebna jedinica, koja bi namenski bila predodređena za pokretno zaprečavanje, i u miru se za to isključivo uvežbavala. Naknadno formiranje ide na račun brzine, efikasnosti i uigranosti pri izvršavanju tako važnih zadataka kao što je PO i PD borba.

U izvršavanju zadataka GZ i PGZ pojavljivaće se, prirodno, mnogi problemi i teškoće. Uspeh zaprečavanja zavisice, pre svega, od brzine izlaska na određenu liniju ili objekt, pre nego što na njih izbije napadač. Ako bi stigli jednovremeno, napadač bi, najverovatnije, bio u velikoj prednosti, jer bi vatrom uspešno tukao ljudstvo ovih grupa, i inače slabo zaštićeno.

U sistem pokretnog zaprečavanja treba svrstati i ono koje se izvodi u sklopu dejstava partizanskih, teritorijalnih, diverzantskih i ostavljenih jedinica u pozadini protivnika. Ono je to, u stvari, po prirodi svog izvršenja, jer se stalno izvodi u pokretu, a ima veoma značajnu ulogu u uništavanju žive sile i tehnike napadača, ograničavanju kretanja i manevra, i stvaranju opšte nesigurnosti protivniku na privremeno zauzetoj teritoriji.

Način dejstva GZ i PGZ proizilazi, prema tome, iz funkcije pokretnog zaprečavanja. Što se tiče načina dejstva PGZ, ne može se prihvatiti stav autora da će one gotovo uvek izvršavati zadatke u uslovima stalne prisutnosti napadača, a ni druga tvrdnja da će vreme zadržavanja na liniji susreta najčešće biti 1—2 časa. U član-ku se iznose i određene norme, koje u praksi — koliko znam — nisu verifikirane.

Radi se o normi prema kojoj inž. četa (verovatno se misli na pionirsku) može za 1 čas da postavi 250—300 PTM (ručno), a minopolagačem 800—900 PTM. Dugogodišnje provere na vežbama i praktičnoj obuci daju, međutim, drukčiju sliku. Za 1 čas pionirska četa može da postavi oko 200 PTM, izuzetno 250, i to samo u prvom i drugom času rada. Kasnije, ove norme se kreću oko 200, a najčešće i ispod 200 komada na čas. Minopolagač s vodom pionira (za 1 čas) može da postavi najviše 350—400 PTM, a izuzetno više od ovog broja. Ove »mirnodopske« norme u ratu bi često bile još manje, ukoliko ne bismo primenili sistem tzv. »sejanja«.

Budući da je pokrenuta tema veoma aktuelna, te da se s problemima ove vrste stalno susrećemo, a tumačimo ih uglavnom na osnovu postojećih pravila i udžbenika — smatram da bi bilo veoma korisno ako bi se što više drugova uključilo u nju. Tako ćemo najbrže doći do zajedničkih i jedinstvenih stavova, koji mogu činiti osnovu za pisanje novih pravila.

Pukovnik

Dušan ŽIVKOVIĆ